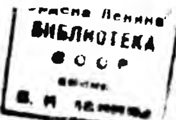
ҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 244 (6173)
ДЕКАБРИИН 7
ЧЕТВЕРГ
1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

КОМСОМОЛЬСКО ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ТООСООТО-ҺУНГУУЛИИН СУГЛААНУУД

Сэлэнгын, Баргажанай, Байкало-Кударын ба бусад аймагуудай ба городуудай комсомольско эхин организацинуудаар тоосоото-һунгуулиин суглаанууд эхилбэ. Эдэ суглаанууд энэ оной декабрь ба 1951 оной январь соо болохо юм.

Тоосоото-һунгуулиин суглаанууд болбол комсомольско организацинуудай ажабайдалдахи шухала событи мүн. Тэдээн дээрээ комсомолецууд организациингаа хэһэн хүдэлмэриин дүн гаргаха, алдуу дутуунуудаа элирүүлхэ, хүдэлмэриингөө саашанхи замуудые тодорхойлхо байна.

Партийна организацинуудай хүтэлбэри доро, ВЛКСМ-эй XI съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэн, манай республикын комсомольско организацинууд залуушуулые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ, ажахын ба культурна байгуулалтада тэдэниие эдэбхитэйгээр хабаадуулха хүдэлмэридөө тоосоото үе соо нилээд амжалтануудые туйлаа. Комсомольско олон организацинууд эмхидхэлэй талаар бэхижэжэ, политическэ ба ажахын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ партийна организацинуудай эдэбхитэй туһалагшанарынь боложо шадаа. Комсомольско организацинууд өөһэдынгөө хүдэлмэриие һайжаруулһанай ашаар союзнабэшэ залуушуултай холбоо барисаагаа бэхижүүлээ. Энээнэй эсэстэ мүнөө жэлдэ республика доторнай комсомолой зэргэнүүдтэ 3183 хүн ороһон байха юм. Томо комсомольско организацинуудай тоо илангаяа хүдөө нютагуудта олон болоо. Колхозуудай олонхи комсомольско организацинууд 20—25 комсомолецуудтай.

Республикын комсомольско организацинууд политическэ гэгээрэлэй системэдэхи һуралсалай жэлые урда жэлнүүдэйхиһээ улам эмхитэйгээр эхилээ. Мүнөө жэлдэ 18 мянга шахуу комсомолецууд ба залуушуул политкружогуудта ба политһургуулинуудта һуралсана.

ВЛКСМ-эй ЦК-гэй IV пленумэй тогтоолые дүүргэн, залуушуулай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие эмхидхэхэ талаар комсомольско организацинууд эршэ хүсэ ехээр гаргажа байна. Кяхтын аймагай комсомольско организацинууд культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые үбэлдэ бэлэдхэхын тула залуушуулай воскресник эмхидхэһэн байна. Мүнөө үедэ тус аймагай олонхи клубуудынь ба уншалгын байшангуудынь һайнаар түхеэрэгдээ. Һүүлэй үедэ тэндэ самодеятельностиин 18 кружогууд бии болгогдоо. Иимэ жэшээнүүд бусад аймагуудташье олон бии.

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха мүнөөнэй һунгуулиин кампаниин үедэ комсомольско организацинууд болбол һунгагшадай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ партийна организацинуудта ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Республика дотор гурбан мянга гаран комсомолецууд агитаторнуудаар хүдэлмэрилнэ.

Һунгалтануудта бэлэдхэлэй үедэ олон зуун комсомолецууд стахановска вахтада жагсаад, нормоёо үлүүлэн дүүргэжэ байна. Тэдэнэр болбол эрхим ажалаараа бүхы залуушуулда жэшээ харуулна.

Ленинско-Сталинска комсомолой эрхим түлөөлэгшэд ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдээ. Тэдэнэй дунда Улан-Удын паровозо-вагонно заводой булад шудхалгын цехын эрхим хүдэлмэришэн Мария Эпова, Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой стахановка Даши-Цырен Жалсаранова, Түнхэнэй МТС-эй комбайнер Цырен Баторов болон бусадай нэрэнүүдые харанабди.

Өөһэдынгөө хүдэлмэриин һайн жэшээнүүдые тэмдэглэхынгээ хажуугаар, комсомолецууд болбол тоосоото-һунгуулиин суглаанууд дээрээ хүдэлмэриингөө дутагдалнуудые элирүүлхэ ёһотой. Паровозо-вагонно заводой комсомольско организациин тоосоото-һунгуулиин суглаан дээрэ комсомолецууд хадаа залуушуулай ба комсомолецуудай политическэ гэгээрэлэй хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилжэ байһанайнь түлөө ВЛКСМ-эй комитедые ехээр шүүмжэлээ. Иимэ дутагдал мүн бусадшье организацинуудта бии байна. Яруунын, Закаменай, Зэдын аймагуудай комсомольско хэдэн организацинуудта кружогууд ба политһургуулинууд хожомдожо нээгдээд, занятинуудаа доодо хэмжээндэ үнгэргэжэ байна.

ВЛКСМ-эй ЦК-гэй IV пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь дүүргэжэ эхилээдүй комсомольско организацинуудшье республика дотор үсөөнбэшэ бии. Мал ажалай фермэнүүд дээрэ хүдэлмэрилдэг залуушуулай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие һайжаруулха талаар үшөө бага юумэ хэгдээ. Комсомольско олон организацинууд залуушуулай дунда физкультурна ба спортивна хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ үүсхэлээ багаар гаргана.

Комсомольско организацинуудай союздоторой хүдэлмэридэ ехэнүүд дутагдалнууд бии байна. Зарим организацинуудта суглаанууд саг сагтаа үнгэргэгдэдэггүй, болоходоо шүүмжэлэлгүйгөөр, һонирхолгүйгөөр үнгэрдэг байха юм. Союзнабэшэ залуушуултай һула холбоо барисаатай комсомольско организацинуудшье үсөөн бэшэ бии байна. Хэдэн комсомольско организацинууд түрүү залуушуулые өөһэдынгөө зэргэдэ абаха хүдэлмэри һулаар ябуулна.

Комсомолецууд хадаа тоосоото-һунгуулиин суглаанууд дээрээ организациингаа хүдэлмэриин бүхы дутагдалнуудые элирүүлхэ, тэдэниие усадхаха замуудые тодорхойлхо ёһотой. Энээнэй тулада большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала.

Тоосоото-һунгуулиин суглаанууд хадаа ехэ ба харюусалгатай хэрэг мүн. Эдэ суглаануудые идейно-политическэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэхын тула, тэндэ хурса шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл дэлгэрүүлхын тулада ВЛКСМ-эй айкомууд, райкомууд ба горкомууд ехэ бэлэдхэл хэхэ ёһотой. Суглаанууд дээрэ бүхы комсомолецуудай эдэбхитэй хабаадалга хангаха тон шухала.

Зарим аймагуудта мүнөө тоосоото-һунгуулиин комсомольско суглаануудые үнгэргэхэ график эбдэһэн баримтанууд ушарна. Гадна, суглаанууд дээрэ заримдаа олон комсомолецууд хабааданагүй. ВЛКСМ-эй айкомууд, райкомууд ба горкомууд эдэ дутагдалнуудые усадхаха, тоосоото-һунгуулиин суглаануудые хүтэлбэрилгээ һайжаруулха ёһотой.

Комсомолецууд болбол ВЛКСМ-эй комитедүүдэй, бюрогой ба ревизионно комиссинуудай гэшүүдые һунгалгада ехэ харюусалгатайгаар хандаха ёһотой. ВЛКСМ-эй комитедүүдэй ставуудта, комсомольско организацинуудай секретарьнуудаар эгээл эрхим, эгээл үүсхэлтэй комсомолецууд һунгагдаха зэргэтэй. Хүтэлбэрилхы комсомольско хүдэлмэридэ комсомолкануудые зоримгойгоор дэбжүүлхэ хэрэгтэй.

Партийна организацинууд хадаа тоосоото-һунгуулиин суглаанудаа бэлэдхэхэ ба үнгэргэхэ хэрэгтэнь комсомольско организацинуудта ехэ туһаламжа үзүүлхэ ёһотой. Һаяхан болоһон ВКП(б)-гэй Обкомой III пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлэн, партиин айкомууд ба партийна эхин организацинууд болбол комсомольско организацинуудые хүтэлбэрилгээ һайжаруулха уялгатай.

Большевистскэ партиин хүтэлбэри доро комсомольско организацинууд залуушуулые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ, коммунизмын агуу ехэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ тэдэниие хабаадуулха хэрэгтэ саашанхи амжалтануудые туйлаха байна.

„Империализм болбол капитализмын дээдэ шата мүн“ гэһэн В. И. Ленинэй ном якут хэлэн дээрэ хэблэгдэн гаргагдаба

ЯКУТСК, декабриин 3 (ТАСС). Якутска АССР-эй гүрэнэй хэблэл болбол «Империализм болбол капитализмын дээдэ шата мүн» гэһэн В И. Ленинэй зохёолые якут хэлэн дээрэ тусгаар ном болгон гаргаба. Энэ ном якут хэлэн дээрэ түрүүшынхеэ оршуулагдаа.

Сталинска Конституциин Үдэрые һайндэрлэлгэ

МОСКВА. Сталинска Конституциин Үдэртэ Москва һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй байгаа. Гүрэнэй тугуудаар ба һунгалтын урда тээхи плакадуудаар гоёогдоһон Москвагай улицанууд, бульварнууд ба талмайнуудта хэдэн зуу мянган хүн суглараа.

Столицын бүхы 25 районуудта областной, городской ба районно Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудтаяа һунгагшадай уулзалганууд болобо. Үдэшэндөө театрнууд, клубууд ба культурын ордонууд соо һайндэрэй концертнүүд болоо.

Московско областиин бүхы городуудай, хүдэлмэришэнэй посёлогуудай ба тосхонуудай ажалшад Сталинска Конституциин Үдэрые баяртайгаар тэмдэглэбэ. Сталинска Конституци тухай элидхэлнүүд, хөөрэлдөөнүүд, лекцинүүд предприятинууд дээрэ ба колхозуудта эмхидхэгдээ. Сталинска Конституцида зорюулагдаһан фотовыставкэнүүд ба литературын выставкэнүүд клубууд соо, культурын байшангууд, улаан булангууд, библиотекэнүүд дотор нээгдэһэн байна.

ЛЕНИНГРАД. Эндэ дулаан ба тунгалаг үдэр болоо. Гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн улицанууд, проспектнүүд ба эрье шадарай газарнууд хүн зоноор дүүрэн байгаа. Ленинэй город Эхэ ороной энэ ехэ үдэрые—Сталинска Конституциин Үдэрые һайндэрлэбэ Хүн зон клубууд, культурын ордонууд, театрнууд тээшэ олоороо ошоно.

Һайндэрлэлгын центрынь— һунгуулиин Сталинска округ байба. Дэлхэй дээрэ эгээн демократическа конституциие зохёогшо агууехэ Сталин энэ округһоо депутадта баллотировалагдахань.

КИЕВ. Советскэ Украиныи столица—һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй байба. Киевэй ажалшад Сталинска Конституциин Үдэрые баярай оршон байдалда тэмдэглээ.

Залуу һунгагшадай уранһайханай вечернүүд агитпунктнууд соо үнгэргэгдөө. Хэдэн зуугаад агитаторнууд, лекторнүүд ба элидхэлшэд энэ гайхамшаг үдэртэ зорюулагдаһан хөөрэлдөөнүүд, элидхэлнүүд ба лекцинүүдые хэбэ. Украинын столица үдэшэ орой болотор һайндэрлөө. Дэлхэйн бүхы оронуудай ажалшадай вождь, Советскэ Конституциие зохёогшо нүхэр И. В. Сталин тухай халуун баярай үгэнүүдые хэлэбэд.

МИНСК. Сталинска Конституци тухай лекцинүүд ба хөөрэлдөөнүүд бүхы предприятинуудта, эмхи зургаанууд ба колхозуудта болоо. Республикын томо томо городуудһаа хэдэн мянган экскурсантнууд сугларжа, библиотекэнүүд, клубууд ба музейнүүд соо нээгдэһэн выставкэнүүдые хараба.

Сталинска Конституциин Үдэртэ зорюулагдан Минскдэ, Гомельдо, Витебскдэ, Могилёвто ба республикын ондоошье городуудта ажалшадай депутадуудай городской, районно Соведүүдэй баярай суглаанууд болоо. Белоруссиин городууд ба тосхонуудта арадай ехэ найр зугаа болоһон байна.

ТБИЛИСИ. Бүгэдэарадай һайндэр—Сталинска Конституциин Үдэрые ехэ баярай оршон байдалда тэмдэглээ. Сталинска Конституциие баталан абаһаар 14 жэлэй ойдо зорюулагдаһан элидхэлнүүд, хөөрэлдөөнүүд ба вечернүүд городой клубууд, культурын байшангууд, агитпунктнууд соо, һунгуулиин участогуудта болобо.

Грузиин столицын түрүү предприятинуудай коллективүүд ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ абаһан социалистическэ уялгануудаа бэелүүлэн, Сталинска Конституциин Үдэр хүрэтэр жэлэйнгээ үйлэдбэриин программые дүүргээ.

Тэрэшэлэн бүхы ороноймнай ажалшад Сталинска Конституциин Үдэрые асари ехэ баяр баясхалангай оршон байдалда, ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтан, һайндэрлөө.

875 дээдэ һургуули

«1950 ондо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые III кварталда дүүргэлгын дүнгүүд тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна Статистическэ Управлениин мэдээсэл соо дээдэ һургуулинуудай амжалтануудые тэмдэглээ.

Энэ жэлдэ 500 мянган залуу мэргэжэлтэд, тэрэ тоодо заочноор һуралсагшад, дээдэ һургуулинууд ба техникумүүдые дүүргэбэ. Һуралсалай энэ жэлдэ дээдэ һургуулинуудта ба техникумүүдтэ 800 мянга шахуу һурагшад, тэрэ тоодо заочнигууд абтаба. Дээдэ һургуулинуудта 350 мянган хүн шэнээр абтаһан байна.

СССР-эй дээдэ һуралсалай Министерствоһээ ТАСС-эй корреспондентдэ мэдээсэһэнэй ёһоор, дайнай һүүлэй табан жэлэй турша соо, орон дотор 350 гаран дээдэ һургуулинууд шэнээр баригдаһан ба һэргээн бодхоогдоһон байна.

Мүнөө үедэ орон дотор 875 дээдэ һургуулинууд хүдэлмэрилнэ,—заочнигуудые оруулалсаад, тэдээндэ 1.200 мянган студентнүүд һуралсана. Гансахан Москвагай студентнүүдэй тоонь Европын капиталистическэ ямаршье гүрэнэй дээдэ һургуулинуудай һурагшадай тоое үлүүлнэ. Национальна республикануудтахи дээдэ һуралсалай амжалтануудынь илангаяа ехэ байна. Революциин урда тээхи Россида дээдэ һургуулинууд оройдоо 16 городуудта, гол түлэб ороной центральна хубида байһан юм. Мүнөө бүхы союзна республиканаудай 265 городуудта дээдэ һургуулинууд эмхидхэгдэнхэй. Манайда дээдэ һургуулинуудгүй нэгэшье республика байхагүй. Революциин урда тээ өөрынгөө үзэг бэшэггүй байһан олон арадууд мүнөө өөрынгөө интеллигенциин кадрнуудтай—инженернүүдтэй, агрономууд, багшанар, врачнуудтай болоо.

1950 оной гүрэнэй бюджедэй ёһоор, дээдэ һуралсалай хэрэглэмжэдэ 7 миллиард түхэриг мүнгэ хараалагдаба. Һургуулинуудые, үйлэдбэриин мастерскойнуудые, студентнүүдэй хамтын байрануудые, клубуудые бариха ябадалда ехэ мүнгэн һомологдоо.

Белоруссиин томодхогдоһон колхозуудта газар эсхэмжэлгэ

МИНСК, декабриин 4. (ТАСС). Газар эсхэмжэлхэ бригаданууд Белоруссиин колхозуудта хүдэлмэрилнэ. Минскэ областиин Дзержинскэ районой томодхогдоһон колхозуудта газарай шэнэ түсэбүүдые табилга дүүргэгдэнхэй. Севооборотой поли бүхэн хоёр дахин ехэдхэгдээ. 1951 онһоо эхилжэ хүдөө ажахын артельнүүдэй хахадынь олон жэлэй ногооной хоёр—хоёр политой болохо байна. Газарай гектар бүриие хэрэглэхэ гэжэ түсэбэй ёһоор хараалагдана. Мүнөө колхознигууд полиингоо шулуу сэбэрлэжэ, бургааһыень арилгажа, намагыень хатааҗа байна. Тэдээндэ хүдөө ажахын механизаторнууд ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Шэнэ газар ашаглаха хүдэлмэри 70—75 процент механизировалэгдээ. Газарые шэнээр түлэблэлгэ ба зүбөөр хэрэглэлгэ хадаа тарянай, кок-сагызай, корнеплодуудай ба үбһэнэй валова суглуулалгые нилээд ехэдхэхэ арга районой колхозуудта олгохо байна.

Ерэхэ жэлдэ тэжээлэй культурануудай ургаса нэгэ хахад дахин ехэдхэгдэхэ байна. Энэ хадаа 5 мянган шахуу эбэртэ бодо мал, олон хони, гахай ба тахяа нэмэжэ тэжээхэ арга олгохо юм.

Мүн Гомельско, Витебскэ, Могилевско ба Полоцко областьнуудай томодхогдоһон колхозуудта газар эсхэмжэлхэ хүдэлмэри дэлгэржэ байна.

РСФСР-эй ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта зорюулан «Искусство» издательство зураһан плакадые хэблэн гаргаа. Уранзураашан В. Калябинай. ТАСС-эй фотохронико.

Нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэл

Депутадта кандидат стахановска вахта дээрэ

«Кооператор-комсомолец» гэжэ олзоборилгын артелиин гэшүүд Улан-Удын городской Соведэй депутадта кандидадаар алдарта стахановка, хубсаһа эсхэгшэ Очирма Гармаевна Доржиевагай кандидатурые нэгэн һаналаар дэбжүүлээ һэн. Арад зоной энэ этигэл найдабарида хүртэһэн советскэ патриотка Доржиева мүнөө һунгалтануудай хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад, үшөө үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

Хэрбээ үнгэрэгшэ октябрь һара соо нүхэр Доржиева даалгабарита нормоёо 102 процент дүүргэһэн байгаа һаа, ноябрь һарынгаа нормые 140 процент дүүргээ, тиихэдэ декабрь һарын түрүүшын хахадта үдэр бүри хоёр нормо дүүргэхэ уялга абаад, хурдан бушуугаар хүдэлмэрилжэ байна.

Тус артелиин коллектив гансахан энэ жэлэй туршада амжалтата ажалайнгаа түлөө БМАССР-эй Совминай ба партиин Обкомой, Горсоведэй гүйсэдкомой ба ВКП(б)-гэй Горкомой, промкооперациин Управлениин дамжуулгын Улаан тугуудые абаһан байгаа. Энэ илалтада О. Г. Доржиевагай оруулалта бии. Һунгуулиин № 65 округой һунгагшад стахановка Доржиевада өөһэдынгөө голосуудые омогтойгоор үгэхэ байна.

Б. Шаралдаев.

Үнэтэ дурадхал оруулба

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон Улан-Удын сэмбын фабрикын стахановка-секретчица М. Н. Черникова түрүүшүүлэй методые халан абаад, творческо үүсхэлтэйгээр ажаллажа, түүхэй эд ехээр арбилдаг болобо.

Мүнөө нооһо ээрэлгэ дээрэ хүдэлмэрилхэдөө, нүхэр Черникова гансал эрхим шанартай продукци үгэнэ. Нооһые уһадангүй ээрэлгэ хэхэ тухай тэрэнэй үнэтэ дурадхалые үйлэдбэри дээрээ нэбтэрүүлэн, тус фабрикынхид үдэр бүхэндэ 50 килограмм хүрэтэр нооһо алмадаг болонхой.

Үнгэрэгшэ һаранuудта нүхэр М. Н. Черникова үдэрэй 30—90 килограмм хүрэтэр муу шанартай продукци гаргадаг байһан аад, мүнөө нэгэшье голодһо хүдэлмэри дээрээ гаргадаггүй, гансал эрхим шанартай продукци үгэдэг түрүү хүн болоо.

Энэ дүй дүршэлыень халан абаһан секретчицанууд нүхэд О. Ф. Турченко, М. И. Неделяева, браковщица М. Л. Безносикова, присучальщица Е. Данилова гэгшэд бүтээн гаргадаг продукциингаа шанарые нилээд дээшэлүүлһэн байна.

Патриотка Черникова өөрынгөө шэн зоригто ажалаар шэнэ амжалтануудта нүхэдөө зоригжуулжа, коллективэйнгээ гэшүүдэй дунда хүндэтэй стахановка болобо.

А. Прусова.

Модошодой амжалта

Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ, «Ленинэй зам», «Комсомол» колхозуудай модошод Хандагатайн леспромхозой Мойһото гэжэ участок дээрэ хүдэлмэрилнэ. Тус колхозуудай бригаданууд модо шэрэлгын түсэбүүдые үдэр бүри үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, «Ленинэй зам» колхозой нүхэр Жамьяновай бригадынхид үдэр бүри 15 кубометр модо түсэбһөө гадуур зөөнэ. Тэрэшэлэн модо зөөгшэд Жамьянов, Золтуев болон бусад нормсёо 1,5 дахин үлүүлэн дүүргэнэ.

Ш. Цыбанов.

ХОЁРДОХИ ШАН

«Заготскодой» Яруунын конторын коллектив III кварталай үйлэдбэриин түсэбые болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргээ. Нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэнэйнь түлөө тус коллективтэ ВЦСПС-эй ба мяха-һүнэй промышленностиин Министерствын хоёрдохи шан—5500 түхэриг мүнгэн үгтэбэ.

Т. Сараева.

КОММУНИСТНУУД БА ПАРТИЙНАБЭШЭ ХҮНҮҮДЭЙ СТАЛИНСКА БЛОГОЙ КАНДИДАДУУД

Эхэ-герой депутадта кандидат

—Багша Цызема Будаевна Доржиева урогтоо һайнаар бэлэдхэдэг, һурагшадай тетрадьнуудые наринаар шалгадаг, һурагшадые шадамараар хүмүүжүүлдэг. Тиимэһээ, тэрэнэй даажа байһан класс ойлгосын талаар һургуули соогоо түрүүлдэг,—гэжэ Курумканай аймагай Түнгээнэй долоон жэлэй һургуулиин педагогическа совет дээрэ хэлсэхые олон дахин дуулааб.

11 үхибүүдэй эхэ, багша Цызема Будаевнагай ажалдаа иимэ дуратай байһые, хайшан гэжэ бүхы хүдэлмэреэ хэжэ үрдидэгые гансахан түнгээнэйхид бэшэ, харин Курумканай ажалшад барандаа гайхалсадаг. Тэрэнэй үхибүүдэй эгээл ехэнь 17-той боложо ябана. Тиимэһээ, гансахан гэртэхи хүдэлмэриин хэды ехэ байһаниинь мэдээжэ.

—Советскэ засаг, агуу ехэ Сталин хадаа үхибүүдээ хүмүүжүүлхэ хэрэгтэмнай олон хүүгэдтэй эхэнүүдтэ туһална. Бидэ түрэлхид парти ба правительствынгаа энэ халуун анхаралда харюу болгон Эхэ оронойнгоо аша туһада эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилхэ, коммунизм байгуулагшадые культурнаар хүмүүжүүлхэ ёһотойбди,—гэжэ «Эхэ-геройн» алтан медаль абахадаа Цызема Будаевна хэлээ һэн.

Үхибүүдэйнгээ коммунизмын үзэл сурталаар хүмүүжэжэ байхые хаража байһан Түнгээн нютагай ажалшад, нүхэр Доржиевада ёһотой зэргын багша гэжэ этигэн найдан байдаг Цызема Будаевнагай хүмүүжүүлһэн һурагшадай дундаһаа 13 багшанар, 12 офицернүүд, партийна хэдэн олон хүдэлмэрилэгшэд урган гараа.

Мүнөө Цызема Будаевна Доржиева ажалшадай депутадуудай Курумканай аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэнхэй. Декабриин 17-до болохо һунгалтануудай үдэр һунгуулиин № 16 округой һунгагшад эрхим багша Доржиевагай түлөө голосуудаа нэгэ хүн шэнгеэр үгэхэ байһаниинь лабтай.

С. Тараскин.

Зэдын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн партийна организацинингаа секретарь БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат Балдач-Самбу Тудупович Мункуевые Боргойн сомоной Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэнхэй. Зураг дээрэ: нүхэр Мункуев Боргой нютагай залуу һунгагшадтай хөөрэлдөө үнгэргэжэ байна.

О. Березовой фото.

Эрхим һаалишан

Долсан Цыдыпова — Заиграйн аймагай Илькын сельсоведэй Карл Марксын нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой түрүү һаалиша юм. Тэрэнэй ажабайдалайнь зам тон простой.

Нүхэр Цыдыпова 1919 ондо тус сельсоведэй «Бэлшэр» гэжэ нютагта түрэһэн байна. Долсан хадаа Дархитын долоон жэлэй һургуулиин 4-дэхи класс дүүргээд, түрэл колхозойнгоо ажахые хүгжөөлсэжэ эхилээ һэн. Тиин, колхозно үйлэдбэриин элдэб һалбаринуудта хүдэлмэрилхэдөө олоной дунда эрхим жэшээ харуулан, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябадаг байба.

Колхозуудай таряанажал жэл ерэхэ тудам хүгжэжэ, трактор, машинануудай хүсөөр газар элдүүрилэгдэдэг болобо. Долсан Цыдыпова 1938 оной хабарай тарилгаһаа эхилжэ «СХТЗ» трактор жолоодон, колхозойнгоо полидо гараба. Трактораа наринаар харууһалан, колхозойнгоо таряанай газарые саг болзор соонь һайн шанартайгаар элдүүрилхэ хэрэгтэ трактористка Цыдыпова бүхы шадабари мэргэжэлээ элсүүлэн хүдэлмэрилбэ. Жэл бүхэндэ пар хахалха сезонно даалгабаряа үлүүлэн дүүргэдэг байгаа.

Тиин Долсан Цыдыпова 1946 он болотор 8 жэлэй турша дотор трактористкаар таһалгаряагүй хүдэлмэрилхэ зуураа, Ново-Брянска МТС соо түрүүшүүлэй нэгэн ябаа. «1941—45 онуудта Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ хэһэн шэн габьяата ажалай түлөө» медаляар шагнагдаһан ба МТС-эй дирекциин мүнгэн шанда хэдэн дахин хүртэһэн байна.

1946 онһоо хойшо мүнөөдэр хүрэтэр нүхэр Цыдыпова һаалишаар хүдэлмэрилнэ. Колхозойнгоо ашаг шэмэтэ малай тоо толгойе олошоруулха, тобир тарганаар ондо оруулха талаар эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Даажа байһан үнеэдһээ абаһан тулнуудаа жэл бүхэндэ бүрин бүтэнөөр түлжүүлдэг байха юм. Байгша ондо харууһалжа байһан 12 үнеэнһээ 12 тугал абаад, бултыень һайнаар харууһалжа байна. Эдэ показательнүүд хадаа тэрэнэй зоотехническэ баян дүй дүршэлтэй болоһые харуулна.

Мүнөө нүхэр Цыдыпова ахалагша һаалишаар хүдэлмэрилнэ. Тэрэнэй нүхэд—һаалишад Чимитова, Дылыкова ба Абидуева гэгшэд ахалагшынгаа заабаряар тугалнуудаа һайнаар харууһална, үнеэдэйнгээ эдеэлгые зүбөөр эмхидхэнэ.

Долсан Цыдыпова өөрынгөө үнэн сэхэ ажалаар колхознигуудайнгаа дунда хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн болонхой. Тиимэһээ, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд түрүү стахановка Долсан Цыдыповае ажалшадай депутадуудай Илькинскэ сельсоведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ.

Б. Батуев.

Республикын габьяата багша

Һаруул уужам класс. Ород хэлэнэй грамматикын дүримүүд, тоо бодолгын элдэб жэшээнүүд, үсхэбэрилгын таблица ба харуулан ойлгуулгын бусад хэрэгсэлнүүд ханануудаарнь эли тодо газарта үлгөөтэй байна. Энэ жэлдэ түрүүшынхеэ һургуулида ерэһэн ягаа улаахан хасартайнууд, сог-той хүрса нюдэтэй хори гаран эдир хүбүүд, басагад тон ханамжатайгаар «Үзэглэл» дээрэһээ нэгэ багахан зохёол буулган бэшэжэ һуунад.

«Ажалай Улаан тугай», «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденуудай ба нэгэ медалиин колодконуудые үбсүүндээ зүүһэн, буурал толгойтой, хүдэршэг бэетэй хүн парта бүхэнэй хажуула ошожо, һурагшадайнгаа ямараар бэшэжэ байһыень шалган харана. Бэшэхэдээ бү яарагты, үзэгүүдээ зүбөөр бэшэжэ һурагты, тетрадяа муухай бү болгогты гэжэ байгаад һурагшадта багшань угаа анхаралтайгаар заажа үгэнэ. Һурагшадаа харахадаа тэрэнэй зүрхэниинь баяраар билтаржа, досоонь омог баярай охин соробхилно. Тииншьегүй яахаб. Советскэ хүн хэһэн ажалаараа омогорхон баясажа ябадаг лэ!

Энэ хадаа Хориин дунда һургуулиин нэгэдэхи класс мүн. Эндэ Иннокентий Григорьевич Дадуев багшаар хүдэлмэрилнэ. Иннокентий Григорьевич оролдосотой ажалаараа, һурагшадтаа гүнзэгы эрдэм олгодогоороо, халуун анхаралаар тэдэнээ хүреэлдэгээрээ ажалшадай дунда айхабтар хүндэтэй болонхой.

Иннокентий Григорьевич багшын хүндэтэ ажал хэжэ эхилһээр 30 гаран жэл болоо. Тэрэнэйнгээ 21 жэлыень Хориин аймагта хүдэлмэрилнэ. Энэ саг соогоо хэды олон залуу хүнүүдые коммунистическээр, Эхэ орондоо хизааргүй дуратайгаар хүмүүжүүлээ гээшэб! Тэрэнэй түрүүшын һурагшад мүнөө хэдэн олон жэлэй стажтай багшанар, врачнууд, партийна ба советскэ хүдэлмэрилэгшэд болонхой.

Олон жэлдэ багшаар хүдэлмэрилхэ зуураа нүхэр Дадуев һургалгын ба хүмүүжүүлгын айхабтар баян дүй дүршэлгэй болонхой. Тэрэ хадаа урок бүхэндөө һайтар бодомжолон бэлдээд һурагшадта ойлгуулха элдэб арга методуудые шадамараар хэрэглэдэг, урогуудаа научна ба идейнэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэдэг.

Нүхэр Дадуев һурагшадайнгаа түрэлхидтэй нигта барисаатай байдаг юм. Тэдэнэртэ хүүгэдэй үдэрэй режим, гэртэнь угтэһэн даабарине дүүргэхэдэнь ямар зохистой услови бии болгохо тухай заабари үгэдэг юм.

Алдарта багшын ажалай габьяа үндэрөөр сэгнэгдэнхэй. Иннокентий Григорьевичта 1946 ондо «БМАССР-эй габьяата багшын», 1949 ондо «РСФСР-эй габьяата багшын» хүндэтэ нэрэзэргэнүүд олгогдоһон байна. Габьяата багша хэды баян дүй дүршэлтэй байбашье, амжалтаараа һанаагаа амарнагүй. Харин саг үргэлжэ өөрынгөө юрэнхы эрдэмые ба политическэ бэлэдхэлые дээшэлүүлнэ.

Мүн нүхэр Дадуев ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададалсана. Ажалшадай депутадуудай Хориин аймагай Соведэй депутадаар нүхэр Дадуев үнгэрэгшэ һунгалтануудта һунгагдаһан байгаа. Депутатска үүргэеэ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, һунгагшадайнгаа дунда тон хүндэтэй болонхой. Һургуулинуудай байшангуудые саг болзор соонь заһабарилуулхын, бүгэдэниитын һуралсалда хүүгэдые гүйсэд хабаадуулхын ба ажалшадые бурят-монгол үзэг бэшэгтэ һургахын түлөө депутат Дадуев бага бэшэ хүдэлмэри хээ юм.

Хори тосхоной ажалшад аймагай Соведэй депутадта кандидадаар Иннокентий Григорьевич Дадуевые нэгэн һаналаар дахин дэбжүүлээ. Арад зоной найдабарине партийнабэшэ большевик Дадуев эрхимээр дүүргэжэ шадаха.

Б. Дондоков.

Ажалшадые хүмүүжүүлэгшэ

1935 он. Тэрэ үедэ ой модоной промышленностиин Красноярска лесотехническэ техникумдэ гүрэнэй экзамен боложо байгаа һэн. Экзамен баригшадай дунда хори наһатай Александра Ивановна Заусаева байлсаа. Тэрэ хадаа «отлично» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр экзамен бариад, СССР-эй ой модоной промышленностиин Министерствээр Бурят-Монголой хүгжэжэ байгаа ой модоной промышленностьда ажаллахаар эльгээгдэбэ.

Тэрэ гэһээр 15 жэл үнгэрөө. Энэ үе соо Александра Ивановна теори практика хоёрые зүбөөр зохилдуулан ажаллажа, баян дүй дүршэлтэй халаанай мастерай мэргэжэл оложо, Улан-Удын модоной заводой коллективэй гэшүүдэй дунда хүндэтэй болоһон байгаа.

Тиигээд, Александра Ивановнае Удинска модо урадхуулгын конторын участогай мастераар дэбжүүлбэ. Нүхэр Заусаева модошодой дунда партийно-хүмүүжүүлгын ба агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр хэжэ, шадамар бэрхээр ажаллаһанай ашаар, тус конторые гээгдэнги байдалһаань гаргажа шадаһан юм.

Мүнөө Александра Ивановна «Бурмонголлес» трестын ахалагша экономистаар хүдэлмэрилхэ зуураа, ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие үргэнөөр ябуулна. Ханын газетэнүүдые саг болзор соонь гаргана. Мүн леспромхозуудта, участогуудта, бригадануудта ябахадаа, экономическа темээр лекцинүүдые уншадаг байна.

Александра Ивановна энээнэй урда тээ горсоведэй депутадаар һунгагдаһан байна. Һунгагшадай этигэл найдабарие шэн зоригто ажалаараа дүүргэһэн тулада, һунгуулиин № 15 округто городской Соведэй депутадта кандидадаар дахин дэбжүүлэгдэбэ. Тэрэнэй олоной найдабарие урда мэтээр дүүргэхэ байһандань тус округой һунгагшад барандаа этигэнэ.

Б. Ертаев.

Шадабаритай түрүүлэгшэ

Хэжэнгын аймагай Доодо-Худанай сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд сомсоведэй депутадта кандидадаар колхозойнгоо түрүүлэгшэ Бумбэ Гомбоевич Гомбоевые дэбжүүлээ. Нүхэр Гомбоев Эсэгэ оронoo хамгаалгын дайнай үеһөө хойшо колхозые хүтэлбэрилхэ зуураа, колхозно үйлэдбэрие улам саашань хүгжөөхын ба колхознигуудай культурно-ажабайдалай условиие һайжаруулхын түлөө саг үргэлжэ, эсэшэгүйгөөр оролдодог байна.

Мүнөө энэ колхоз өөрын локомобильтай, электростанцитай, механизированнэ пилораматай, тээрмэтэй болонхой. Олонхи колхознигууд шэнэ, һаруул сэбэр гэрнүүдтэ ажаһууна. Нүхэр Гомбоевой эмхидхэхы шадабариин ашаар энэ колхозой ажахы жэлһээ жэлдэ урган хүгжэнэ.

Арад зонойнгоо аша туһала колхозоо улам саашань хүгжөөхын түлөө эсэшэгүйгөөр оролдоһон ба оролдожошье байдаг тула Эхэ оронойнгоо үнэн патриот Бумбэ Гомбоевич Гомбоев нютагайхидайнгаа иимэ ехэ этигэл найдабарида хүртэһэн байна.

Колхознигуудай агрозоотехническэ һуралсалые эрид һайжаруулха

ВКП(б)-гэй Центральна Комитет болбол хүдөө ажахын наукын туйлалтануудые, колхозуудай, совхозуудай болон МТС-үүдэй түрүү дүй дүршэлые колхозно үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ анхарал табина.

Ажал хүдэлмэриһөө таһарангүй гурбан жэл соо һуралсаха агрозоотехническэ курсанууд манай оронoй колхозуудта мүнөө жэлһээ эхилэн байгуулагдаба. Эдэ курсанууд хүдөө ажахын мастернуудые бэлэдхэхэ зорилготой юм. Эдэ курсануудые дүүргэгшэд колхозно үйлэдбэриин али нэгэн һалбарида хүдэлмэрилхын тула шухала эрдэм, түрүү арга методуудые шудалжа гараха ёһотой байна.

Колхозно кадрнуудые үргэлжэ олоор бэлэдхэхэ энэ шэнэ системэ туйлай ехэ удхашанартай. Энэ һуралсалай ашаар советскэ деревни болбол социалистическэ хүдөө ажахын элдэб һалбаринуудта амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ шадаха бэлэдхэлтэй мастернуудай шэнэ армиие абаха байна.

Гурбан жэл соо һуралсаха агрозоотехническэ курсануудта гол түлэб 3—4 классай эрдэмтэй хэдэн миллион жиирэй колхознигууд, звеньеводууд, бригадирнууд, фермэнүүдые даагшад, һаалишад, пастухнууд болон колхозно үйлэдбэриин бусад хүдэлмэрилэгшэд хабаадуулагдана.

Колхознигуудай гурбан жэлэй курсануудта һуралсал эмхидхэлгэдэ хамагай түрүүн колхозуудай правленинүүд анхаралаа табиха ёһотой. Колхозуудай правленинүүд курсануудта һурагшадые элсүүлхэһээ гадна, мүн тэдэнэй занятинуудай һайнаар үнгэргэгдэхэ ябадал хангаха, зохихо гэр байра гаргажа үгэхэ, литература, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые болон бусадые абажа үгэхэ уялгатай.

Аймсоведэй гүйсэдкомуудай хүдөө ажахын таһагууд хүдөө ажахын эрхим һайн мэргэжэлтэдэй дундаһаа курсануудай һургагшадые томилхо, литература болон харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые оложо абаха ябадалдань колхозуудта туһалха уялгатай.

Гурбан жэлэй һуралсалай болзортой курсануудые эмхидхэхэтэеэ хамта колхознигуудай һуралсадаг ондоо формонуудые—семинарнууд, кружогууд болон бусадые эмхидхэжэ, гурбан жэлэй курсануудта ороогүй колхознигуудые һургаха шухала.

Энэ жэлдэ курсануудай байгуулагдаагүй колхозуудта агротехническэ болон зоотехническэ кружогуудые байгуулха хэрэгтэй. Гурбан жэлэй курсануудай программань тэдэ кружогуудай программа боложо шадаха юм.

Гурбан жэлэй курсануудые нээлгэ хадаа хүдөө нютагта болоһон ехэхэн культурна событи мүн. Тиимэһээ олон курсанууд занятияа баяр найрай оршон байдалда эхилһэн байна.

Байкало-Кударын аймагай колхозуудта һуралсал тон эмхитэйгээр эхилээ. Тэндэ 14 группа эмхидхэгдэжэ, һурагшадые элсүүлхэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна. Мүнөө тус аймагай колхозуудта 400 гаран хүн һуралсана. Кяхтын аймагай колхозуудта 26 группа занятияа эхилээд, тэндэ 500 гаран колхознигууд һуралсана. Мүн Курумканай аймагай 16 группада 300 хүн һуралсажа байна.

Гэбэшье, республикын олохон аймагуудта колхознигуудые һургалгада зохихо анхарал табигданагүй. Мухаршэбэрэй, Тарбагатайн, Сэлэнгын, Иволгын ба бусад хэдэн аймагуудта зарим курсануудай занятинууд мүнөө хүрэтэр эхилээдүй. Аймагууд болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала хэрэгэй удхашанарые ойлгоногүй гү, али ойлгохыешье хүсэнэгүй. Жэшээлхэдэ, Тарбагатайн аймагта түсэбэй ёһоор 46 группа байгуулагдаха байгаа һаа, оройдоо нэгэ группа занятияа эхилһэн, 650 хүнэй оронд оройдоо 25 хүн һуралсажа байха юм. Мухаршэбэрэй аймагай колхозуудта түсэбэй ёһоор 36 группын оронд оройдоо 5 группа эмхидхэгдээд, 880 колхознигуудай оронд 100 колхознигууд һуралсана. Түнхэнэй аймагта 23 группын оронд оройдоо 6 группа байгуулагдаа. Мүн тэрэшэлэн Иволгын, Ториин, Хэжэнгын, Кабанскын, Сэлэнгын аймагуудай колхозуудта һуралсалай хэрэг бахал муугаар табигданхай.

Иимэ байдалай тохёолдоод байхада, аймсоведүүдэй гүйсэдкомуудай хүдөө ажахын таһагуудай хүдөө ажахын пропагандын группанууд юу хэнэ гээшэб гэжэ асуултай болоно. Юуб гэхэдэ, колхознигуудай һуралсал эмхидхэлгэ ба хүтэлбэрилгэ — тэдэ группануудай арюун уялга бшуу. Гэхэтэй хамта тэдэ группанууд ехэнхидээ хүсэд бүридүүлэгдээгүй ба мэргэжэлтэдээр дутуу байха юм. ВКП(б)-гэй айкомууд болон тэдэнэй хүдөө ажахын таһагууд курсануудые эмхидхэлгые хиналта дороо абанагүй, энэ талаар колхозуудта туһалнагүй. Жэшээлхэдэ, ВКП(б)-гэй Сэлэнгын айкомой хүдөө ажахын таһагые даагша нүхэр Гылыков аймаг доторнай 31 зоотехническэ группа эмхидхэгдээ гэжэ мэдээсээ. Гэхэ зуура тэндэ оройдоо 16 группа эмхидхэгдэһэн ба тэдэнэй минил 9-ниинь занятияа эхилһэн байба. Тиихэдэ, хэды агротехническэ группануудай байгуулагдаһаниие нүхэр Гылыковэй оройдоошье мэдэхэгүй байһаниинь эшүүритэй.

Иволгын аймсоведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын таһагай мэдээнэй ёһоор, аймагай колхозуудта хамтадаа 186 һурагшадтай 10 группа байгуулагдаһан, бултандань занятинууд үнгэргэгдэжэ эхилһэн нэрэтэй байба. Тиихэдэ ноябриин 11-дэ Маленковой нэрэмжэтэ, «Улаан Оронго» колхозуудта группануудай ээлжээтэ занятинууд болоһон шэнгеэр хүдөө ажахын таһагые даагша нүхэр Бурдуковский мэдээсээ. Теэд шалгажа үзэхэдэ, тэрэ үдэр дурсагдаһан колхозуудта ямаршье заняти болоогүй байха юм. Маленковой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Гольский хэды хүнэй ямар группада һуралсаха байһаниие огто мэдэхэгүй байшоо. «Улаан Оронго» колхоздо гурбан жэлэй курса занятияа саг соогоо үнгэргэжэ байна гэжэ хүдөө ажахын таһагай мэдээн соо хэлэгдэһэн байгаа. Гэхэ зуура, болото дээрээ тус колхоздо нэгэшье заняти үнгэргэгдөөгүй, хэзээшье занятиин эхилхэнь мэдэгдэхэгүй байха юм.

«Улаан Оронго» колхозой таряанажал дээрэ 150 хүнэй, малӓжал дээрэ 200 шахуу хүнэй хүдэлмэрилжэ байбашье һаань колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цыренжапов агротехническэ группада 15 хүн, зоотехническэ группада 20 хүн һуралсаха юм гэжэ мэдүүлхэдээ, энэ шухалын шухала хэрэгтэ тон харюусалгагүйгөөр хандажа байһанаа гэршэлнэ. Энэ томо колхоздо иимэ үсөөхэн хүнэй һуралсахань тон буруу гээшэ.

Ондоошье зарим аймагуудай колхозуудта иимэрхүү байдал үзэгдэнэ. Түсэбэй ёһоор республика дотор 11522 колхознигуудай һуралсаха 481 группын оронд оройдоо 5271 һурагшадтай 271 группа занятинуудаа эхилээ. Теэд эдэнэйшье зариманиинь хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ.

Курсануудай программануудые саг болзор соонь колхозуудта республикын хүдөө ажахын Министерствын эльгээдэггүй байһан ябадалые тэмдэглэнгүй үнгэржэ болохогүй. Энэ шалтагаан дээрэһээ зарим колхозуудта занятинууд таһалдуулагдажа байна.

Энэ тон шухала хэмжээ-ябуулгые хэрэглэхэгүй ябадалда эсэс табиха хэрэгтэй. ВКП(б)-гэй айкомууд, аймгүйсэдкомууд курсануудые эмхидхэхэ хэрэгые өөһэдынгөө гарта абаха ёһотой. Колхозно кадрнуудые бэлэдхэлгэ хадаа билэнэрэй арюун уялга мүн гэжэ колхозуудай партийна организацинууд ойлгохо ёһотой.

Дээрэ дурсагдаһан дутагдалнууд ойрын үдэрнүүдтэ усадхагдажа, колхоз бүхэндэ гурбан жэлэй курсануудые эмхидхэндэжэ һуралсалда шадаал һаа олон колхознигуудые элсүүлхэ шухала.

Е. Золтоев, К. Пашин.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН“
2. 195[illegible] оной декабриин 7.

Адуун һүрэгые харууһалгын өөрсэ ушарнууд

(Кяхтын аймагай „Улаан Субигта" колхозой КТФ-е даагша Ними Наиданов ба үбгэн адуушан нүхэр Цыренжапов гэгшэдтэй хөөрэлдөөн)

Колхозойнгоо адуун һүрэгые дүрбэн жэлэй турша соо харууһалха зуураа, 207 толгой моридые үсхэбэрилжэ, колхоздоо тушаагаабди. 1948 ондо 60 гүүнһээ 52, 1940 ондо — 53, 1950 ондо — 58 унага абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлээбди.

Олон жэлэй хүдэлмэриин турша соо нэгэшье адуу үхүүлээгүй, нэгэшье адуу шонодо барюулаагүйбди. Ажалай муу бэшэ дүнгүүдые харуулһанай түлөө «Республикын эрхим адуушан» гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэдэ хүртэһэн ба 1949 оной хүдэлмэриин дүнгөөр БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй диплом ба мүнгэн шан абаһан байнабди.

Колхознигуудай хамтын суглаанай шиидхэбэриин ёһоор манай колхоз 1949 ондо 32 мори, 1950 ондо 22 мори аймагай бусад колхозуудта худалдаа.

Өөһэдынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай, яагаад амжалта түйлаһан тухайгаа эндэ хөөрэхэ хүсэлэнтэйбди. Адуун һүрэгые олон жэлэй турша соо харууһалха зуураа, адуу моридые харууһалгын иимэ гурим саг үргэлжэ ба наринаар баримталан ажалладаг болоһон байнабди.

Адуун һүрэг соо шадал багатай ба үбшэн морид байха ёһогүй. Хэрбээ иимэ моридой байбал, тэдэниие адуунһаа таһалжа, һайжартарынь фермэдээ байлгадагбди.

Хүхэнһөө таһалагдаһан унагадые нэгэ наһатай болоторынь фермэдээ, эхэнүүдһээнь амяарайнь байлгажа, түрүүшын үбэл үбһэ эдюулдэг, имагтал дулаахан үдэр шалааень гаргахын тулада адуулганда гаргадагбди.

Нэгэһээ гурба хүрэтэр наһатай залуу адууд амяараа һүрэг болгогдодог, үүлтэр һайнтай залуу азарганууд байрын харууһалгада үлэдэг, бэшэниинь эмнигдэдэг байна.

Азаргануудта ба түрэдэг гүүдтэ анхарал илангаяа ехээр хандуулдагбди. Адуун һүрэгые амжалтатайгаар олошоруулга имагтал тэдээнһээ дулдыдадаг байна.

Гүүд хэдэн һүрэг болгогдон таһалагдадаг. Һайн азаргада 18—25 гүүд, залуу азаргада 10—15 гүүд таһалагдадаг байна. Иимэ һүрэгүүдые бүридүүлхын тула эгээн түрүүн амяараа хорой соо азарга гүүн хоёрые хаажа, гүүе ороондо оруулдагбди. Удаань азаргын номгороод ба амараад байхада хорой соонь 2—3 гүүдые оруулдагбди. 1—2 үдэр үнгэрхэлөөр үшөө 2—3-е гэхэ мэтээр, нэгэ һүрэг болгогдохо гүүдые оруулдаг байнабди. Иигэжэ, гүүд бэе бэедээ ба азаргань гүүдтээ дададаг байна. 7—10 үдэр үнгэрхэлөөр тэдэ тон һайн һүрэг болодог, бэлшээри дээрэ бэе бэеһээ таһардаггүй ба һүрэгһөө таһарһан гүүдые азаргань бусаадаг байха юм. Иигэжэ, гүүдые 2—3 тусгаар һүрэгүүд болгоод байхада, гүүд һүрэгһөө һүрэгтэ гүйлдэдэггүй, азаргануудынь бэе бэедээ хүтэлбэшье наншалдадаггүй. Өөһэд өөһэдынгөө һүрэгүүдэй хажууда номгон ябадаг байна. Азаргануудай наншалдахагүйн тула тэдэнэй хойноһоо наринаар харадаг, адуугаа залан бэлшээдэг, шоноһоо хамгаалдаг байнабди.

Адуун һүрэгүүднай бүхэли сүүдхэ соо бэлшээри дээрэ ябадаг.

Азарга хадаа үбэл зунгүй һүниин сагта адуушанай эрхим туһалагшань болоно. Хэрбээ азарга шадал багатай, туранхай байгаа һаа шэнээгүй һула боложо, һүрэгөө һанаагаа зобохоёо болишодог. Энэ ушарһаа гүүд һубайрдаг, адуун һүрэг задагайрдаг байна. Тиимэһээ азаргые гамнаха, орооной кампанида һайнаар бэлэдхэхэ шухала.

Орооной кампаниин урда тээ хоёр һара соо, мартда ба апрельдэ, азаргануудые байрын харууһалгада табижа, овёсоор ба һайн үбһөөр тэжээдэг, удаань ороонай кампаниин түлэг соо (майда ба июньдэ), бэлшээри дээрэнь, азаргын уһалһанай һүүлээр тэрээндэ үдэр бүри 3—4 килограмм овёс үгэдэг байнабди.

Хэрбээ азарга һайн шадалтай байгаа һаа, 2—3 һарын турша соо 20—25 гүүдые ороондо оруулдаг, тиигэбэл унага абалга 100 процент дүүргэгдэдэг байна.

Сентябриин эсэсһээ гүүдэй унага хаяха ябадалтай тэмсэхэ шухала хүдэлмэри захалдаг. Энэ үе соо зарим дүршэл багатай ба залхуу адуушад гүүдые бүхэли һүниндөө базадань хонуулдаг байна. Тиимэһээ бүхэли һүниндөө үлэсхэлэн байһан гүүд үглөөгүүр хүйтэн ба сэнтэһэн хагда ехээр эдижэ, унага хаядаг гү, али коликоор үбшэлдэг юм. Садхалан гүүдтэ иимэ юумэнэй ушархагүйнь лабтай.

Түрэхэ гүүнэй зосоохи унаган 4 ба 10 һаратайдаа түргэнөөр хүгжэжэ, тэжээлэй зүйлнүүдые тон ехээр хэрэглэдэг.

Энэ үедэ түрэхэ гүүд заримдаа бэлшээри дээрэһээ хүсэд һайн тэжээл абадаггүй. Иимэ гүүдые тэрэ үедэнь һайнаар харууһалангүй ба эдеэлүүлэнгүй байгаа һаа, унага хаяжа магадгүй.

Газарай хүрэжэ эхилхэтэй сасуу мүн саашадаа бүхэли үбэлэй турша соо түрэхэ гүүдые гүйлгэхэһөө байтагай, хатаруулдаггүй, айлгалаггүй, хэрэггүйдэ иишэ тиишэнь туудаггүй, мүн шанга һалхитай ба шуургатай үдэр адуулганда гаргадаггүй, намагай жэбэтэй ногоо болон мүшэр эдюулдэггүй байнабди.

Эртэ хабар нарай унаганда ехэ һүн хэрэгтэй болодог. Тиимэһээ унагатай гүүдые 15 үдэрэй турша соо байрын харууһалгада табижа, үбһэ эдюулдэгбди. Энэ ушарта хэрэглэгдэхэ үбһэнэй запастай байдагбди. 1949—1950 оной үбэлжэлгэдэ ороходомнай, колхозой правлени болбол нэгэ толгой адуунда 6 центнер хэмжээтэйгээр бүдүүн тэжээл таһалжа үгөө һэн. Теэд тэрэ тэжээлыень бидэ алмажа, 360 центнер үбһэ һөөргэнь тушаагаа һэмди.

Үбэлдөө шанга хүйтэн ба шуургатай үдэрһөө бэшэндэнь адуугаа түхэреэн сүүдхэ соо адуулдагбди. Зундаа үдын шанга наранда адуугаа хада майла дээрэ—үндэр ба һалхитай газарта бургааһа хулһаар баригдаһан һарабша доро байлгадагбди.

Зунлаа адуугаа сүүдхэ соо 3—4 удаа, үбэлдөө нэгэ дахин уһалдагбди. Бэлшээриимнай газарнууд намарай, зунай, хабарай ба үбэлэй участогууд болгогдон таһалагданхай. Участок бүхэниинь 4 клеткэнүүд болгогдон хубаарилагдажа, клеткэ бүхэн дээрэнь адуугаа 5—6 үдэрэй турша соо адуулнабди. Энэ хадаа бэлшээриин газарнуудые зүбөөр ба гамтайгаар ашаглаха арга боломжо олгодог.

Намартаа байраһаа холын ба хуудам талын бэлшээринүүд дээрэ адуугаа бэлшээдэгбди. Шанга хүйтэнэй ба шуурганай үедэ үбһэнэй запас бэлэдхэһэн газартаа — ой шугын, хада майлын нэмэридэ асаржа, халуулдаг байнабди. Зундаа адуугаа һалхитай, үндэр газарта адуулнабди. Иимэ газарай юрэнхыдөө богони ба һырэг ногоотой байдаг тула, үбэлдөө адуун тэрэниие саһан дороһоо малтан эдижэ шададаггүй.

Адуун һүрэгые бэлшээн харууһалга хадаа колхозуудта хүдэлмэришэ ба хүйтэ тэсэмгэй моридые үсхэбэрилгын эгээн химда методүүдэй нэгэн болоно.

Үбэлэй үедэ адуун һүрэгые бэлшээн харууһалгада ехэ бэрхэшээлнүүд тохёолдодог. Иимэ бэрхэшээлнүүдые саг соонь усадхахын тула адуушан бүхэн тэдэниие һайн мэдэхэ ёһотой.

Адуу моридые һайнаар харууһалхын тула бүхы зүрхэнһөө оролдодоггүй, энэ талаар дүршэлгүй колхознигуудта адуун һүрэгүүдые даалгаха гээшэ тон буруу гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, иимэ адуушад зундаа, мүн үбэлдөөшье һүниин сагта адуугаа бэлшээнгүй, 8—10 часай турша соо хооһоор хаажа хонодог байна. Энэ ушарһаа адуу моридынь зунай ба намарай адуулганай үе соо һайн шадалтай болодоггүй, дундаһаа доошо шадалтайгаар үбэлжэлгэдэ орожо, ехээр турадаг ба үхэжэшье болодог, гүүдынь унага хаядаг байха юм.

Үбэлдөө игаабари дулаан үдэрнүүдэй болоһоной эсэстэ саһан дээрэ дарсагар хальһан бии болодог. Иимэ хальһанай моридые даадаг байгаа һаань, тэдэ адуулганда ябажа шадахагүй байна. Теэд ехэнхи ушарта морид саһанай хальһые эбдэжэ, дороһоонь хагда малтажа эдидэг гээшэ. Зузаан хальһатай саһа малтахадаа морид хүсэеэ ехээр гээдэг ба хүсэд садаха тэжээл оложо эдидэггүй. Гадна, морид хүлөө ададаг, туруугаа элээдэг юм. Тиимэһээ моридоо иимэ зузаан, хатуу хальһатай саһан дээрэ имагтал үбһэ тэжээлгүй байгаа һаа адуулха хэрэгтэй. Тиихэдээ иимэ хальһые эбдэжэ үгэхэ шухала.

Тэрэшэлэн саһа багатайшаг газарта, игаабари үдэрнүүдэй болоһоной эсэстэ саһанай хальһан доро хурсанууд мүльһэн бии болодог. Морид иимэ мүльһэ хагдатай сугтань эдидэг ба мүльһэн хүсэд хайлангүй хото соонь орожо, доторойнь органуудые дааруулдаг байна. Энэ шалтагаанһаа адуун шэшэнгирээр үбшэлжэ ба гүүд унага хаяжа болохо юм. Тиимэһээ иимэ ушарта моридто үбһэ эдюулхэ хэрэгтэй.

Эртэ хабар ногооной шэнэ зүлгэнүүдэй ургажа эхилхэдэнь, морид хагда эдихэеэ болёод, иимэ зүлгэ ногоо эдидэг байна. Теэд ногоотой зүлгын үшөө бага байдаг тула (2—4 недели соо) морид сададаггүй, туража эхилдэг. Тиимэһээ моридто энэ үе соо нэмэлтэ тэжээл үгэхэ ёһотой.

Һүниин үедэ адуун һүрэгтэ шононууд орожо болодог. Шонотой тэмсэхын тула адуушад нарезной ба шабаар буудадаг буутай байха ёһотой.

Мүнөө жэлэй үбэлжэлгые мүн лэ һайнаар үнгэргэжэ, адуу мори үсхэбэрилхэ хоёр жэлэй түсэбые колхозойнгоо болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэеэ үгэхын тула улам эршэмтэйгээр ажаллажа байнабди.

Хангагатайн леспромхозой нүүдэл электростанциин механик Потай Калистратович Целиковой станци Хара-Хутул гэжэ участогай 2 электролебедко, 16 электрохюрөө ба 1 нүүдэл механическа мастерскойе ханган эрхимээр хүдэлмэрилнэ. Зураг дээрэ: нүхэр Целиков электростанциингаа дизелиин техническэ харалга хэжэ байна.

М. Минеевэй фото.

МУХАРШЭБЭРЭЙ АЙМАГТА

ГАЗЕТЭ БА ЖУРНАЛНУУДЫЕ ЗАХИНА

«Эрдэм» совхозой коллектив газетэ захилгада эдэбхитэйгээр хабаадана. Нёдондо жэл тус совхозойхид барандаа шахуу нютагай, республиканска, центральна газетэ захиһан юм. Һаяхан эндэхи хүдэлмэрилэгшэдэй дунда нютагай ба республиканска газетэ захилга тон эдэбхитэйгээр үнгэрбэ. Совхозой 114 хүдэлмэрилэгшэд газетэ ба журналнуудые захиба. Захилга мүнөө үргэлжэлһөөр.

БИБЛИОТЕКЭТЭЙ БОЛОБО.

Зандинай сомоной Калининай нэрэмжэтэ колхозой правлениин ба партийна эхин организациин үүсхэлээр колхозно библиотекэ эмхидхэгдэбэ. Библиотекын баялиг соо Сталинска шангай лауреадуудай номууд, ородой классигуудай номууд, политическэ, хүдөө ажахын ба бусад литература элбэг. «Мүнөө манай колхоздо,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Овчинников хөөрэнэ,—радиоузелһаа гадна, библиотекэ эмхидхэгдэбэ. Энэ хадаа манай колхознигуудай культурна ургалтын үшөө нэгэ гэршэ мүн».

16 МЯНГАН ТҮХЭРИГЭЙ ОЛЗО

Октябриин сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд племенной хонидые үсхэбэрилхэ 1950 онойнгоо түсэб 102 процент дүүргэбэ. 40 гаран толгой хусануудые аймагай колхозуудта худалдаһан байна.

Хонидой нооһо хайшалалгые эрхимээр үнгэргэжэ, тэрээнһээ 16 мянган түхэригэй олзо доход оруулаа.

ЕХЭ КОНЦЕРТ

Һаяхан аймагай центрын культурын байшанда һунгагшадта зорюулһан ехэ концерт болобо. Тус концертые Мухаршэбэрэй дунда һургуулиин һурагшад ба багшанар табяа. Эндэ советскэ ба хитад композиторнуудай дуунууд харагшадта тон ехээр һайшаагдаһан байна.

П. Дёмин.

Малшад культурнаар амарна

Курумканай аймагай Дэрээнэй сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэлдэ малайнгаа фермэнүүд дээгүүр 8 шэнэ гэрнүүдые барижа, малшадые дулаан байраар хангаба. Мүн малай 4 типовой байра барижа дүүргээ. Модоной дархашуул Ц. Дорбазаев, Д. Бадмаев, Б. Ринчино, 70 наһатай пеэшэншэн О. Цыденов гэгшэд гэр байра барилгада эршэмтэй ажалаараа шалгарһан байха юм.

Гадна, энэ колхозой МТФ-гэй дэргэдэхи улаан булан һайханаар түхеэрэгдэнхэй. Вождьнорой портредүүд, лозунгнууд, номууд болон газетэнүүдээр элбэг. Малшад үдэшэлэндөө улаан буландаа сугларжа ном, газетэнүүдые уншажа, шатар, даам наадажа, сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэнэ. Мүн энэ улаан булан соо һунгагшадта зорюулагдаһан хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ.

В. Баторов.

Бүхы унагадаа бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэб

Манай колхоз мүнөө жэлдэ адуу мори үсхэбэрилхэ түсэбөө дүүргэнхэй. Би үнгэрэгшэ жэлдэ 17 гүүнһээ 15 унага абажа, түлжүүлээб.

Республикын аймаг хоорондын адуу моридой выставкэдэ хабаадагшад — моришод, адуушад, моридой фермэнүүдые даагшад ба колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй хандалга бэшэгтэй танилсаад байхадаа, би өөрынгөө дааһан моридые энээнһээ хойшо бүри һайнаар харууһалха, түлнүүдыень бүрин бүтэнөөр абаха гэһэн уялга абааб. Ерэхэ хабар 22 гүүдые унагалуулха түсэбтэйб. Эдэ гүүдээ зоотехническэ заабариин ёһоор харууһалжа, бүхы унагадаа хоролтогүйгөөр абахын түлөө оролдолго шадабараа бүрин элсүүлхэб.

Мүнөө 3 жэлэй зоотехническэ курсада һуралсажа байнаб. Тиин ойлгоһон бүхы эрдэм мэргэжэлээ колхозойнгоо адуун һүрэгые олошоруулха хэрэгтэ зорюулхаб.

Н. Горбунов, Прибайкальска аймагай Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхозой моришон.

Племенной хэрэг мартагданхай

Хэжэнгын аймагта племенной мал үсхэбэрилхэ хүдэлмэри тон шалтагүйгөөр ябуулагдана. Һүүлэй үедэ племенной хуса, буха, азарга мэтэнүүдые худалдан абалга оройдоо хэгдэхээ болишонхой.

Доодо-Худанай сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ, «Заветы Ильича», Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудай племенной фермэнүүдтэ племенной үхэрнүүдые муугаар харууһалдаг, дэбисхэрээр үбһэ тэжээлээр мууса хангадаг байна. «Заветы Ильича» колхозой түрүүлэгшэ племенной азарганууды эмнижэ, морид болгожорхёо.

Тус аймаг дотор малай элдэб үбшэн дэлгэрэнхэй. Бүхы үхэһэн малай 75 процентнь үбшэнэй шалтагаанаар үхэһэн байна. Тиигэбэшье аймагай ветеринарна врач Батароев малые ханамжатайгаар эмнэнгүй, үбшэлжэ үхэһэн малнуудые «үбһэ хоолгүй дээрэһээ туража үхөө» гэһэн акт табидаг заншалтай.

Молотовой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Цырен Эрдынеев племенной бэшэ, харин нютагай үүлтэрэй хони, үхэр, мори үсхэбэрилхэ гэһэн һэдэлгэ гаргана. Иимэ һанамжанууд мүн хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда бии. Тиимэһээ һүүлэй үедэ Хэжэнгын аймагта малай үүлтэр һайжаруулха талаар ямаршье хэмжээ абтахаа болишоо. Племенной фермэнүүдтэ урдань худалдан абаһан малнууд үсөөржэ байна. Энээн дээрэһээ боложо, һүүлэй хэдэн жэл соо аймагай колхозууд һү, тоһо, нооһо болон бусад продукт нуудые гүрэндэ тушааха түсэбүүдээ дүүргэнэгүй.

Ушар иимэһээ, племенной ба һайжаруулагдаһан үүлтэрэй малнуудые үсхэбэрилхэ хүдэлмэрие Хэжэнгэдэ һайжаруулха ба малай үбшэнтэй тэмсэхэ ябадалые эрид шангадхаха гээшэ аймагай колхозуудай ба зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй хойшолуулашагүй зорилго болоно.

Ц. Цыренов.

Критикэ ба библиографи

Сэсэгтэ нуга дээрэ*)

Бурят-Монголой гүрэнэй хэблэл һаяхан поэт Дольёон Мадасоной «Сэсэгтэ нуга дээрэ» гэжэ поэмэ тусхай ном болгон хэблэжэ гаргаба. Дольёон Мадасоной «Лирикэ» гэжэ шүлэгүүдэй сборник 1941 ондо хэблэлһээ гараа һэн. Тэрээнһээ хойшо нүхэр Мадасон зохёол багаар бэшэһэн ба хэблэһэн байна. Гэбэшье бүри һүүлэй үедэ тэрээнэй шүлэгүүд ба очеркнууд газетэнүүд ба альманахнуудта хэблэгдэдэг болоо. Тиимэһээ Дольёон Мадасон идейнэ удхынгаа ба уран найруулгынгаа талаар үндэр шанартай творческо ургалтаа харуулһан поэмэ бэшээ бэзэ гэжэ уншагшад найдана.

Дольёон Мадасон энэ поэмээ бодото дээрээ бии хүнэй суурхаһан ажал хүдэлмэри дээрэһээ үндэһэ абажа бэшэбэ. Колхозой шухала ажал — үбһэ хураалгые, социалистическэ мүрысөөн советскэ хүнэй үүсхэл эрмэлзэлгые харуулха гэһэн зорилго авторай урдаа табиһаниинь тон һайшаалтай.

Сталинска агууехэ түсэбүүдэй ёһоор байгаалиие колхознигуудай хубилгажа байһыень поэмэ соо харанабди. Хүнүүд уһа голой урас халые ажахыдаа хэрэгтэй тээшэнь ябуулна:

Ханааб татан
Халима дүүрээр
хүтэлбэ.
Үргэн тэнюун
Үтэг нугаяа
уһалба

Түүлайн Базар луговодой тудтаа мэргэн аргаараа шэбхэ хохирой шэмэ шүүһээр сабшалан тэжээжэ байһые мэдэнэбди. Эдир пионернүүдэй монсор-тонсор модо шулуун буртагые арилгалсажа ябахыень харанабди.

Поэмэ соо бидэнэр республикынгаа солото хажууршан Михаил Мылзеновтэй ушарнабди. Үбһэ хураалгада орохоор бэлдэжэ, түсэб хараа түргэн дундаа баталжа байха үедэ Михаил Мылзенов бодожо:

Гурим болог
Гурбан нормо
дүүргэхэб,
Шадал байха
Шанарынь һайнаар
сабшахаб.
Бурят ороной
Булта залуу
нүхэдые
Суута ажалай
Социалис мүрысөөндэ
уряалнам,—гэжэ бүхы республикынгаа залуушуулда хандана.

Мылзеновэй дүй дүршэлые бусад залуушуул халан абана. Тиигэжэ «дүрбэн нормо дүрэдөө ябаха» болоһондонь Михаил Мылзенов баярлажа:

Ажалай баяраар
Амар мэндые
хүргэнэм,—гэнэ. Эдэ үгэнүүд атаа жүтөөн гэхэ мэтэ муу абари зангүй залуушуулай—советскэ үедэ хүмүүжүүлэгдэһэн хүнүүдэй шэнжэ шанарыень харуулна.

Агууехэ
Сталин багшатай
уулзахабди.
Алтан одотой
Ажалай герой
болохобди, — гэжэ тэдэнэр үнэн зүрхэнһөө хэлэнэд.

Арбатай гүлмэр ахир бага наһанһаа ажалай дүршэл альган соогоо адхаһан, артель дээрээ ахэ наһатай ёһоороо бүхы ажалай шанар шалгагша Буладай баабай үлэн хүхэ үбһэ барижа үндөөд, аман соогоо амтыень үзэн жажалжа,

Шэлдэг эрхим
Шэмэ шанарыень
тамшаана.

Буладай баабай үбгэнэй ажал хүдэлмэридэ дуратайнь тон хурсаар поэмэ соо тайлбарилагдана.

Үбгэн баабай звеньеводой ажал хүдэлмэриин дүнгэй ехэ байһандань колхознигууд тэрэниие магтана:

Үбһэ ногоо
Үбсүү сохимоор
ургуулба.
Нугаар дүүрэн
Ногоон алта
бушхуулба.

Ажал хүдэлмэрилөө амжалта түйладаг колхозой залуушуул согтой солбон ябадагаа, эрдэм бэлигтээшэ эрмэлзэдэгээ, шэн габьяатын тэмсэлдэ үнэн шударгуугаар хабаадалсадагаа.

Эсэгэ Сталинай
Эрхим дээдэ
һургаалһаа,
Хурса баатар
Комсомол гэһэн
алдарһаа,—гэжэ нэгэн һаналаар мэдүүлнэ.

Мүнөө үедэ түйлаһан амжалта дээрээ тогтонги бэшэ, харин үдэрһөө үдэртэ урагшаа, шэнэ илалтанууд, коммунизм тээшэ, үүсхэл эрмэлзэлгэ гаргажа байһан хүнүүд харуулагдана.

...Косилкоо,
Атомой хүшэтэ
Ажалай машинаар
һэлгэхэбди,
Хурдан түргөөр
Коммунизм зохёожо
илахабди—гэжэ поэмын геройнууд тон ехэ этигэлтэйгээр хэлэнэ. Эдэ үгэнүүд хадаа советскэ хүн бүхэнэй сэдьхэл бодолые үнэн зүбөөр харуулһан үгэнүүд мүн.

Шэдитэ мэргэн
Шэнэ оньһоо
дэлгэрүүлжэ,
Үрэжэл ехэтэй
Үдхэн таряа
ургуулхабди.
Үүлтэр һайнтай
Үхэр малаа
үдхэхэбди,—гэхэдэнь, бидэнэр уншагшад дээрэ хэлэгдэһэн бүгэдын заатагүй бодото дээрээ бэелүүлэгдэхэ байһанда этигэнэбди.

Мүнөө үеын культура ехэтэй ажал хэхэдээ эрдэм ухаанай үгэһэн оньһото машиные олоор хэрэглэхэ аргын олдоһон тухай поэмэ соо хэлэгдэнэ. Поэмэ уншажа байхада сэнгэлиг, жаргалта байдалтай колхоз нютагуудые урдаа хаража байнаб гэжэ һанахаар.

Дольёон Мадасоной поэмэ соо зарим нэгэн дутагдалнууд ушарна.

Республика соогоо суурхаһан комсомолец залуу хүбүүнэй ажабайдалые ба ажал хүдэлмэриинь бүри тодоор, бүри дэлгэрэнгыгээр зураглажа болохоор байгаа гэжэ һанагдана. Залуу патриодой арюун һанал, эрмэлзэлгэ поэмэ соо хүсэд дүүрэнээр тодорхойлогдоогүй. Энэнь ехэшэг дутагдал болоно.

Поэмэ соо партийна, комсомольско организацинуудай хүдэлмэри тухай багаар хэлэгдэнэ. Колхозой парторганизациин секретариин нүүлөө, үүргэнь бүхы поэмэ соо «урматай нюдөөр столой саанаһаа миһэлзэн, үбһэн тухай эхилэн хөөрэлгөөр» хизаарлагдана.

Колхозно-совхозно ниитын ашаг шэмэтэ малажалые үсхэбэрилхэ гурбан жэлэй түсэб тухай Дольёон Мадасон:

«Гуурһаар бэшэһэн
Гурбан жэлэй
түсэбые» гэжэ хэлэнэ. Эдэ үгэнүүдһээ ондоо, бүри гүнзэгы удхатай үгэнүүд олдохоор байгаа гэжэ һанагдахаар байна.

Бурмонгиз энэ поэмые муу саарһан дээрэ хэблэһэн ба уран зурагаар шэмэглэхэдээ харюусалгагүйгөөр хандаһан байна. Номой гадар хуудаһан дээрэхи зурагынь сэсэгтэ нуга дээрэ үбһэ сенокосилкаар сабшажа ябаһан хүниие харуулха гэһэн байгаа. Теэд, үнэн дээрээ саһа ороһон газар хахалжа ябаһаншуугаар харагдана.

Эдэ мэтын дутагдалнуудтай байбашье, Дольёон Мадасоной тус поэмэ мүнөө үеын темэ дээрэ һүүлэй үедэ бэшэгдэһэн һайн зохёолнуудай нэгэн болоно. Автор хадаа өөрынгөө творческо ургалтые харуулба гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Гадна, энэ поэмэ Москвада болохо Бурят-Монголой советскэ литературын Вечертэ бэлэдхэлгэдэ яһала лахан нэмэри боложо үгэнэ.

Цыдып Цыремпилов

*) Дольёон Мадасон. «Сэсэгтэ нуга дээрэ». Поэмэ. Бурмонгиз, 1950 он.

НОМОЙ ПОЛКО

Бурмонгиз иимэнүүд номуудые һүүлэй үдэрнүүдтэ хэблэлһээ гаргаба:

«Пьесэнүүд» Авторынь Х. Пэмсараев. Тиражынь 3000 экземпляр. Хэмжүүрынь 5 хэблэлэй хуудаһан. Сангынь 3 түхэриг 50 мүнгэн. «Тайнзагай ташуур», «Жаргалай түлхюур» гэһэн хоёр пьесэ энэ ном соо оруулагданхай.

«Бурят-монголой советскэ поэзиин антологи» Ород хэлэн дээрэ. Тиражынь 7000 экземпляр. Хэмжүүрынь 18 хэблэлэй хуудаһан. Энэ ном соо арадай дуунууд, ульгэрнүүд ба хамта 20 поэдүүдэй хэдэ хэдэн шэлэгдэмэл шүлэгүүд оруулагданхай.

СТАЛИНСКА КОНСТИТУЦИИН ҮДЭРЫЕ ПРОГРЕССИВНЭ ХҮН ТҮРЭЛТЭН ТЭМДЭГЛЭБЭ

ХИТАД

ПЕКИН. Хитадай хэблэл Сталинска Конституциин абтаһаар 14 жэл болоһон ойе үргэнөөр тэмдэглэбэ.

«Женьминьжибао» газетэ «Агуу ехэ Сталинска Конституци» гэһэн статья, мүн Советскэ Союзай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэлэй ябаса тухай өөрынгөө московско корреспондентын мэдээсэлые толилбо.

БОЛГАРИ

СОФИЯ. «Сталинска Конституци болбол, — гэжэ «Работническо дело» газетэ бэшэнэ, — илаһан социализмын конституци мүн. Ленин — Сталинай илагдашагүй партяар хүтэлбэрилэгдэдэг советскэ арадай гайхамшагта илалтануудые мүнхэлһэн документые Сталинай гени байгуулаа. Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинай бүгэдые илагша һургаал хадаа Сталинска Конституциин теоретическэ үндэһэ һуури мүн.

ЧЕХОСЛОВАКИ

ПРАГА. СССР-эй Сталинска Конституциин 14 жэлэй ойдо зорюулагдаһан статьянуудые чехословацка газетэнүүд толилбо. Советскэ демократи болбол дээдэ түхэлэй демократи, болото арадай демократи, бүхы дэлхэйн дарлагдаһан арадуудта жэшээ болоһон демократи мүн.

«Руде право» газетэдэ толилогдоһон «Социализмын ороной демократи» гэһэн статья соогоо юстициин министр Ш. Райо Сталинска Конституциин уласхоорондын угаа ехэ удхашанарые тэмдэглэбэ.

ПОЛЬША

ВАРШАВА. Советскэ арадай агуу ехэ вождь Генералиссимус Иосиф Виссарионович Сталинай портредүүдые ба Сталинска Конституцида зорюулагдаһан статьянуудые бүхы газетэнүүд толилоо.

Сталинска Конституци болбол капиталистическэ системэһээ социалистическэ системын бүлэү һайн байһаниие гэршэлһэн агуу ехэ документ мүн, энэ хадаа хүн түрэлтэнэй түүхэдэхи эгээн демократическа конституци мүн гэжэ «Трибуна Люду» газетэ бэшэнэ.

ВЕНГРИ

БУДАПЕШТ. Сталинска Конституциин 14 жэлэй ойе бүхы газетэнүүд тэмдэглэбэ.

Сталинска Конституци болбол илалтата социализмын үндэһэн хуулинь мүн гэжэ «Сабад Неп» газетэ бэшэнэ. Сталинска Конституци шэнэ илалтануудые түйлахын түлөө тэмсэлдэ советскэ хүнүүдые урмашуулна.

Декабриин 5 болбол Советскэ Союзай арадуудай, тэрэшэлэн бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй һайндэр мүн гэжэ «Мальяр Немзет» газетэ бэшэбэ.

РУМЫНИ

БУХАРЕСТ. «Скынтейя» газетэ Советскэ Союздахи ажабайдал тухай — ажаллаха, амараха, эрдэм һураха эрхэ тухай, советскэ хүнүүдэй баян, һайхан ажабайдал тухай фотомонтаж толилоо.

Сталинска Конституци хадаа империализмын дарлалтаһаа сүлөөлэгдэһэн арадуудай ябуулган асари ехэ программа болоно гэжэ «Ромыниа Либера» газетэ тэмдэглэнэ. Энэ хадаа социализм байгуулхын гэрэлтэмэ перспективые нээнэ, үдэр бүхэнэйнгөө ажалда героическа габьяануудые түйлаха ябадалда ажалшадые зоригжуулна.

АЛБАНИ

ТИРАНА. Албанска телеграфна агентствын дамжуулһанай ёһоор, газетэнүүд хадаа Сталинска Конституциин үдэрые түрүү статьянууд соогоо үргэнөөр тэмдэглэбэ.

«Илаһан социализмын конституци» гэһэн гаршагтай статья соогоо «Зери и Популлит» газетэ хадаа Сталинска Конституциин политическэ, экономическа ба научна талаар алдарта советскэ арадай түйлаһан амжалтануудые харуулна гэжэ бэшэнэ.

ГЕРМАНСКА ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКА

БЕРЛИН. Германска демократическа республикын хүн зон Сталинска Конституциин үдэрые баяртайгаар тэмдэглэбэ. Германо-советскэ хани барисаанай общественна комитедүүд Сталинска Конституци тухай элидхэлнүүдые республикын городууд болон тосхонуудта эмхидхэбэ.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

Корейскэ ардай демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэл

Арадай армиин сэрэгүүд американска ба урда корейскэ сэрэгүүдтэ эсэргүү дайшалхы ажалтата ябуулганууды хэжэ, гэжэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин декабриин 4-дэ дамжуулһан мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Анчжугай (Ансю) урдахи райондо Арадай армиин частьнуудаар түригдэн, дайсан юрэнхылөө Пхеньян руу шэглэн сухарина.

Хамхынай (Канко) хойно байлдаанууд энээнэй урда тээхи районһоо болобо.

Зүүн эрье дээрэ Арадай армиин частьнуудаар түригдэн, дайсан хадаа Ранан районһоо урагшаа эрье зубшан сухарижа үргэлжэлөө.

* * *

Фронтын бүхы участогууд дээрэ Арадай армиин сэрэгүүд американска ба урда корейскэ сэрэгүүдтэ эсэргүү дайшалхы амжалтата ябуулгануудые хэжэ үргэлжэлөө гэжэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин декабриин 5-да дамжуулһан мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Анчжугай (Ансю) урда районда Арадай армиин частьнуудай социлто доро, дайсан хадаа Пхеньян тээшэ сухарижа байна.

Хамхынай (Канко) хойно Арадай армиин частьнууд энээнэй урда байһан районуудта дайшалхы эдэбхитэй ябуулгануудые хэбэ.

Зүүн эрье дээрэ американска ба урда корейскэ сэрэгүүд Арадай армиин частьнуудай түрилтэ доро Хесандин ба Ранан городуудые орхижо, урагшаа, мүн баруун урагшаа 40 — 50 километр хүрэтэр сухарһан байна.

Үбэлэй спортивна сезон эхилээ. Республикын залуушуул хүбэн сагаан саһан дээрэ саналар ябажа, амаралтынгаа үдэрые үнгэргэнэ. Мүн һаяар болохо сапын мүрысөөндэ бэлэдхэнэ. Зураг дээрэ: сапаар ябалаг харгы дээрэ.

М. Минеевэй фото-этюд.

Корейдэхи событинууд тушаа США-дэ боложо байгаа сошордолгонууд тухай американска хэблэлэй мэдээсэл

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 3. (ТАСС). Һүүлэй хоёр үдэртэ газетэнүүдэй ондо ондоогоор мэдээсэһэниие дуулаад сошордон, толгойгоо эрьеһэн жинрэй американдэ хадаа Корейдэ һүүлэй табан үдэртэ юу болоһониие ойлгохын түлөө ехээр оролдожо байна. Ноябриин 24-дэ Макартур Корейдэ «ехэ доботолгын» эхилһэн тухай мэдээсэһэн байгаа. Макартур хадаа дайе түргөөр дүүргэхэ ба американска солдадуудые рождественской үдэр хүрэтэр гэртэнь бусаахаб гэжэ үгэеэ үгэһэн юм. Үгэһэн тэрэ үгэнь гансахан «наадаһан хэрэг» байгаа гэжэ Макартур вашингтонско журналистнуудта эльгээһэн телеграмма соогоо мэдүүлһэн байна. Ноябриин 26-най үдэшөөгүүр нью-йоркско нэгэ радиостанци мэдээсэхэдээ, «американска сэрэгэй гени» Макартурай өөрынь зохёоһон түсэбэй үндэһөөр, американска сэрэгүүд хойто корейскэ армиие бүһэлхэ ба бүрин усадхаха талаар «гигантска» операци Корейдэ амжалтатайгаар хэжэ байна гэжэ хэлэһэн юм. Гэбэшье, Анчжугай райондо 100 мянган хүнтэй американска армиие хойто корейскэ сэрэгүүдэй хүрээлэн бүһэлхэ лабтай аюул байна гэһэн түрүүшын мэдээсэлнүүд хэблэлдэ ноябриин 27-до толилогдоо.

Ноябриин 28-да ба 29-дэ дамжуулһан мэдээсэлнүүд соогоо американска сэрэгэй корреспондентнүүд хойто корейскэ сэрэгүүдэй ба Хитадай һайн дуратанай хүсэ шалалые тэмдэглэбэ. Ассошиэйтед пресс агентствын токийска корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, доботолжо байгаа сэрэгүүд хадаа американска сэрэгүүдэй линиин саана нэбтэрэн орожо, 24-дэхи, 25-дахи ба 1-дэхи кавалерийскэ (мотомеханизированна) дивизинүүдые, тэрэшэлэн Макартурай командованиин доро байһан бусад частьнуудые тон ехэ аюулда оруулһан байна. Хойто корейскэ сэрэгүүдтэй гар тулалдаа хэлэнэй һүүлээр, турецкэ бригада фронтын түрүү линиһээ гэдэргээ бусаагдаа.

Американска хэблэлэй бэшэһэнэй ёһоор, американска сэрэгүүд Корейдэхи дайнай боложо байһан бүхы үе соо хамагай ехээр дипломатия байна. Энэ сэрэгүүд хадаа «сэрэгэй угаа ехэ хосорон унаалтын урда» байна гэжэ тэрэшэлэн заагдаба.

США-гэй сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэд корейскэ политическэ узелые нэгэ сохилтоор сабшажа һалгаахаби гэжэ үгэеэ үгөөд, хитадуудай хэлсээнүүдые хэхэ ябадалһаа һаналаа барихынь дипломатидые гүйһан байгаа. Мүнөөдэр, американска хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, США-гэй сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэд Корейдэхи дайсанай хүсэнүүд тухай американска разведкын «алдуутай мэдээсэлнүүдэй» ёһоор тохёолдоһон аюулһаа американска армиие гаргахынь «дипломадуудаа» гүйна.

Гансаханшье жинрэй американдэ мэхэлэгдэжэ байһан бэшэ. Хэблэлэй мэдээсэлнүүдһээ харахада, сошордоһон, урмаа хухарһан, уурлажа сухалдаһан баримтанууд Пентагондо (сэрэгэй зургаан), Гүрэнэй департаментда, конгресстэ, Лейк-Саксесстэ, нью-йоркско биржэдэ ба газетэнүүдэй редакцинуудта харагдана.

Корейдэ генерал Макартурай амжалтагүй ябуулганууд хадаа сэрэгтэ хүсэнүүдтэ түһалхынь тула дипломатиин аргануудые түргөөр хэрэглэхэ шухала гэжэ президентдэ этигүүлхэ зорилгоор Сагаан Байшан руу түргөөр ошохынь США-гэй сэрэгэй дээдэ командованиин түлөөлэгшэдые баалаба гэжэ «Крисчен Сайенс Монитор» газетын вашингтонско корреспондент Харш зааба. Гэбэшье, «Пентагоной дээдэ түлөөлэгшэд» хадаа «дипломати» болбол доботолгые түргөөр зогсоожо шадаха ба «армиин сухарижа байхада дипломатиин туһаламжа абаха гээшэ найдабаригүй хэрэг» гэжэ мэдэнэ. Тиимэһээ тэдэнэр хадаа түрүүшын ээлжээнэй зорилго — фронт дээрэх байдалые шадаалһаа стабилизацилха ябадал болоно гэжэ тоолоно. «Гэбэшье тэдэнэр (сэрэгэй ударидагшад—ред) зорилгонуудые сэрэгэй ёһоор шиидхэбэрилхэ саг үнгэрөө гэжэ тэрэ һаналаар бодоно. Генерал Макартур өөрөөшье дипломатическа нимэ туһаламжа хэрэглэхэ уряалтайгаар хандаһан байгаа» гэжэ Харш бэшэбэ.

Дайсанай хүсые сэгнэжэ үзөөгүй Макартурай мэдээсэлнүүдые үндэһэ болгон, Корейдэхи дайнай кампаниин түргөөр дүүрэхэ ябадалые Вашингтондо хүлеэжэ байгаа гэжэ Харш хэлэнэ; тэрээнтэй зохилдуулан, «дипломатическа ябуулгануудай программа» зохёогдоһон байгаа. Болоһон ушарай ба Вашингтоной хүлеэжэ байһанай хоорондохи илгаа хадаа байлдаанай поли дээрэ болоһон хубилалтануудай урда тээ зохёогдоһон дипломатическа программаһаа арсаахые баалана.

«Уолл-стрит джорнэл» газетын вашингтонско корреспондент Гүрэнэй департаментдахи һанал бодолые ингэжэ, харуулна гэбэл: «Сагаан Байшанда, Пентагондо ба Гүрэнэй департаментда политика хэдэг хүнүүд үзэлдэр ехэ ууртай байгаа. «Мүнөөнэй ситуаци тухай мүнөө үглөөгүүр юу бодожо байһанаа тааарта би хэлэжэ шадахагүйб, ушарынь, мүнөө үдэшэ бидэнэр бүгэдөөрөө тэдэ ондоо һаналтай байжа болохобди» гэжэ дальневосточно хэрэгүүдэй эрхилһэн нэгэн эксперт мэдүүлбэ.

Правительствын официальна мэдүүлгэнүүдынь алгасаатай ба ойлгогдохогүй байна. Үсэгэлдэр үглөөгүүр Гүрэнэй департамент хадаа улаан Хитадые Корейдэхи «агрессор» гэжэ официальна нэрлэһэн байгаа. Хэдэн минута үнгэрөөд байхада, ООН-дэхи американска делегаци хадаа Хитадые агрессор гэжэ нэрлэнэгүйби гэжэ мэдүүлһэн байна... Мүнөө үедэ США-гэй правительство хадаа Хитад тушаа юрэнхы линиие тодорхойлхын тула Англиин, Францийн ба бусад союзнигуудай правительствонуудтай зүбшэлдэжэ байна, мүн экономическа болон политическэ санкцинуудые, жэшээлхэдэ, «коммунистическэ оронуудтай» худалдаа наймаа хэхэ ябадалые зогсоохо ба Хитадтай дипломатическа харилсаануудые таһалха зүйлнүүдые хараалжа байна гэжэ Ассошиэйтед Пресс агентствын вашингтонско корреспондент Хайтауэр ноябриин 30-да мэдээсэбэ.

Корейдэ дайнай ябуулгануудай хүгжэлтэ, мүн Вашингтондохи ба Лейк-Саксесстэхи дипломатическа алхамууд хоорондоо тон нарин холбоотой юм гэжэ Хайтауэр бэшэнэ.

Вашингтон хадаа дипломатическа фронт дээрэ ябуулганууды хэхэ арга боложо үгэхэ оборонын линие Корейдэ байгуулха гэжэ найдана гэжэ багсаахаар.

«Нью-Йорк Таймс» газетэдэ ноябриин 30-да Рестон ингэжэ бэшэбэ: «һүүлэй үдэрэй событинуудай болоһонһоо, Макартурта этигэхэ ябадал конгресстэшье һуларһаниие һэжэглэжэ болохогүй. Макартурай эрид политикые президент Трумэнай зүбшөөһэн ба Англиин нилээд болгоомжотой политикые буруушааһан ябадал хадаа баруун оронуудтахи американска хүтэлбэриин арга боломжодо ехэ хохидол хэбэ. Нэгэн талаһаа, англичанинууд ба францууздай, нүгөө талаһаа Макартурай эрид политикын хоорондохи нюуса тулалдаануудта президент хадаа верховно командовалагшые холоодо дэмжэдэг байгаа».

Ерэхэ неделидэ Парижда болохоёо байгаа англо-франко-американска хэлсээнүүд дальневосточно политикадахи союзнигуудай юрэнхы линиие зохёохо ёһотой гэжэ Рестон заана.

Ноябриин 30-да «Уолл-стрит джорнэл» хадаа Вашингтондохи һанал бодол тухай өөрынгөө вашингтонско корреспондент Кромлиин хоёрдохи мэдээсэлые толилоо. «Корейскэ асуудала хэрбээ бидэнэр улаан Хитад тушаа шанга политика хараалааһаамнай, корейскэ асуудалаар манай союзнигууд бидэнһээ таһаран һалажа магадгүй» гэжэ бэшэнэ. Англи, Инди, Франци ба американска ондоо олон союзнигууд Хитадтай ба Корейдэхи тэрэнэй союзнигуудтай эбтэй болохые хүсэнэ. Нэгдэмэл нацинуудай дэмжэлгэгүйгөөр Хитадтай эрид тулалдаа хэхэ һаа, бидэнэр хохирхобди. Тиимэһээ, Трумэн ба тэрэнэй кабинет хадаа Хитадта эсэргүү сугтаа тэмсэхын тулада, шадаалһаа олон сэрэгүүдые Корея руу эльгээхын тулада, шухала үшаргүй Маньчжурые бомбодохо гэжэ зүбшөөхынь тулада англичанинуудай, францууздай, индеецүүдэй ба ООН-эй бусад гэшүүдэй зоригые үргэхэ гэһэн зорилго Ачесондо даалгаба.

Ачесоной туһалагшадай нэгэнэйнь эдэ хэлсээнүүдые американска бүхы түүхэдэхи эгээн харюусалгатай хэлсээнүүд мүн гэжэ нэрлээ.

МОРГАН ФИЛЛИПСДЭ ГАРРИ ПОЛЛИТЫН ЭЛЬГЭЭҺЭН БЭШЭГ

ЛОНДОН, декабриин 2. (ТАСС). Английн коммунистическэ партиин генеральна секретарь Гарри Поллит компартиин гүйсэдхэхэ комитедэй үмэнһөө, лейбористска партиин гүйсэдкомой секретарь Морган Филлипсдэ бэшэг эльгээбэ. Тэрээн соонь ингэжэ хэлэгдэнэ: «Холбоото Штадуудтахи хархис этэгээдүүд Корейдэхи дайе үргэлжэлүүлхэжэ гадна, тэрэниие Хитадта хэхэ гэжэ эрилдэр шиидэнхэй байна.

Бүгэдэнитын эб найрамдалда аюул тохёолдуулһан уласхоорондын нимэ хүшэр хүндэ оршон байдалда, бидэнэр хадаа бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалые абархын тула ябуулгануудые хэхэ хэрэгтэ Англи хабаадуулхын тула али болохо хэмжээнүүдые абахынь лейбористска партиин гүйсэдкомые уряалнабди.

Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ябуулганууды ашаар английска политикые хубилгажа болохо юм. Англи өөрынгөө сэрэгүүдые Корейһээ дары дуудажа ерүүлхые хаалаха гэжэ президент Трумэндэ правительство хэлүг лэ. ООН-дэхи английска түлөөлэгшэд гадаадын сэрэгүүдые Корейһээ гаргахые ба нэгэдэмэл демократическа Корея байгуулхые эриг лэ. Аюулгүйн Соведтэ өөрынгөө зохихо һуури эзэлхэынь Хитадай ардай правительствода зүбшөөрхые Англи эриг лэ, Хитадта эсэргүү дайнай ябуулганүүдта ямаршье ушарта Англи татагдан оруулагдахагүй гэжэ мэдүүлг лэ.

Эб найрамдалда дурагай иимэ политикые сонсхоо һаа, хүн түрэлтэнэй эрхым һайн хүбинь дары дэмжэхэ байха. Энэ хадаа уласхоорондын оршон байдалые бүрин хубилгаха байна. Энэ хадаа бүхы дэлхэйдэ, дээрэ эб найрамдал тогтоохо найдабаритай шэнэ перспективэнүүдые нээхэ байна.

1920 ондо Россида капиталистическэ бүхы оронуудай хархис этэгээдүүдэй доботолходо, Россида эсэргүү дайнда Англиие татан оруулхые оролдон өөрынгөө бүхы нүлөөе Черчиллиин ашаглажа байхада, английска хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй эрид ябуулганууд тэрэ дайе уридшалан болюулһан юм гэжэ бидэнэр таанарта һануулнабди. Хүдэлмэришэн ангиин уласхоорондын хани барисаанай энэ толотомо жэшээ хадаа тэрэ үеын ябуулгануудай бүхы оршон байдалые хубилгаһаниие мэдээжэ. Энэ хүсые мүнөөшье ашаглаха».

Энэ бэшэгэй буулгабаринуудые тред-юньонуудай британска конгрессэй Генсоведтэ, кооперативна партида, профсоюзуудай гүйсэдкомуудта, парламентын гэшүүд-лейбористнүүдтэ ба лейбористска партиин нютагай организацинуудта эльгээгдээ.

„Хүдөөгэй багшанарай үдэр“ үнгэргэгдөө

Һаяхан Бичурэ тосхондо «Хүдөөгэй багшанарай үдэр» үнгэргэгдөө. Аймагай багшанар «Бүлэ ба һургуули», «Павел Корчагинһаа Олег Кошевой хүрэтэрхи манай үеын геройнууд» гэһэн лекцинүүдые шагнаһан байна.

Лекциин удаа Бичурын дунда һургуулиин ураншалханай самодеятельностиин концерт болоо. Энэ Шэбэртын 7 жэлэй һургуулиин багша — поэтесса Цыренова Намдакова ород хэлэн дээрэ өөрынь шуулагдаһан шүлэгүүдээ уншаһан байна.

Ф. Степанов.

Эрхим, киномеханик

Кинофикациин Улан-Удын городской таһагай эрхим киномеханигуудай нэгэн А. Лаврентьев Сталинска Конституциин Үдэрэй хүндэлэлдэ жэлэйнгээ түсэбые валова суглуулгаар 150 процент, харагшадые киногоор хангаха түсэбөө — 187 процент гүйсэдхэбэ.

Тэрэ хадаа кинокартинануудые харуулгын шанарые үнгэргэгшэ хэлнүүдэйхидэ оролдоо мүнөө жэлдэ нилээд һайжаруулаа. Сэмбын фабрикын ба лесозаводой профсоюзна организацинууд киног харуулгые һайжаруулһанайнь түлөө нүхэр Лаврентьевтэ баяр хүргэһэн байна.

МТМ электрифицировалагдэбэ

Итанцын МТС-эй машинно-тракторна мастерскойн станогууд ба түхеэрэлгэнүүдынь энээнһээ урда тээ простой трансмиссяар хүдэлгэгдэдэг байгаа. Мүнөө тус МТС-эй директорэй үүсхэлээр эндэхи механизаторууд МТМ-гээ дүүрэн электрифицировалба. Бүхы станогуудынь электромотороор хүдэлгэгдэг болобо. Ингэжэ хүдэлмэришэдэй ажал нилээд хүнгэрһэн ба заһабарилгын ехэ материал алмагдаһан байна.

Д. Ширеторов.

Ехэ олзо оруулна

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 1947 ондо халтар хара үнэгэдэй фермэ болоһон юм. Фермын үнэгэнүүд шэнэ эрхэ байдалда хүсөө тааража, һайнаар үдэжэ байна. Тус колхоз жэл бүри тэдэ үнэгэдэй луу багша — мянган түхэргэй олзо оруулна. Үнгэрэгшэ жэлдэ 16 мянган түхэргэй олзо оруулһан байна.

Д. Жугдурова.

Харюусалгатай редакторай орлогшо Ц. Б. БУДАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора 7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6,84, мест. информации и писем—6-84. Для междугородных переговоров — 16.

Н—02444 Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.